

Sprawozdanie z konferencji
Rośliny zielarskie, kosmetyki naturalne i żywność funkcjonalna
Report on the conference
Herbal plants, natural cosmetics and functional food

Franciszek Tereszkiewicz

Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie, Rynek 1, 38-400 Krosno

VII konferencja naukowa *Rośliny zielarskie, kosmetyki naturalne i żywność funkcjonalna* odbyła się w dniach 9–10 września 2021 roku w nowoczesnych obiektach Kampusu Politechnicznego Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie. Organizatorami konferencji, podobnie jak w poprzednich edycjach, byli: Karpacka Państwowa Uczelnia, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu oraz Polskie Towarzystwo Zielarzy i Fitoterapeutów w Krośnie. Tradycyjny, wiosenny termin tego ważnego dla środowiska zielarzy spotkania, został przez organizatorów przeniesiony na koniec lata ze względu na ograniczenia spowodowane epidemią koronawirusa. Trwająca w Europie od lutego 2020 roku epidemia w głównej mierze wpłynęła na temat tegorocznej edycji konferencji, której podtytuł *Rośliny lecznicze i leki ziołowe w terapii i profilaktyce chorób wirusowych. Naturalne substancje przeciwwirusowe* organizatorzy wybrali ze względu na duże zainteresowanie możliwościami wykorzystania ziół w profilaktyce i terapii zakażeń wirusowych. Konferencja odbywała się pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Podkarpackiego i Prezydenta Miasta Krosna. Natomiast Komitet Naukowy, pod przewodnictwem prof. Romana Kołacza, współtworzyli pracownicy naukowcy renomowanych uczelni akademickich, prowadzących badania naukowe i studia wyższe w zakresie dyscyplin przyrodniczych.

Stosując się do zaleceń sanitarnych, a także w celu umożliwienia uczestnictwa w konferencji wszystkim zainteresowanym, obrady zostały zorganizowane w sposób bezpośredni oraz telekonferencyjny. Zaproponowana formuła organizacyjna spotkała się z przychylnością i w obradach uczestniczyło bezpośrednio ok. 30 osób, natomiast z transmisji on-line skorzystało ponad 130 uczestników.

Formułując tytuł tegorocznej konferencji organizatorzy starali się nawiązać do tradycji krośnieńskich spotkań zielarskich integrujących środowisko pracowników nauki, a także praktyków zielarzy i fitoterapeutów. Ważną częścią dotychczasowych spotkań, oprócz prezentacji wyników badań szczegółowych,

były refleksje nad ważnymi obszarami działalności człowieka poznającego naturę i wykorzystującego, a także pomnażającego jej dary w kulturowej transmisji doświadczeń i dorobku naukowego. W tegorocznej konferencji takie oczekiwania spełniło kilka wykładów, m.in. wystąpienie prof. Elżbiety Pisulewskiej *Zioła w ogrodach użytkowych*, w którym autorka omówiła, bogato ilustrując przykładami, założenia ogrodów zielarskich w różnych epokach historycznych i kręgach kulturowych oraz oddziaływanie ziół na ludzi i na inne rosnące w sąsiedztwie rośliny. Przykłady upraw roślin o działaniu fitosanitarnym, ich wzajemnym oddziaływaniu ochronnym bogato zilustrowane przykładami założeń ogrodowych w kulturze islamu, osiągnięć europejskich zakonów benedyktynów i cystersów aż po współcześnie realizowane uprawy współrzędne pozwalały uczestnikom konferencji zrozumieć najważniejsze mechanizmy samoregulujące występujące w naturze.

Przeglądowy charakter miało również wystąpienie prof. Iwony Wawer pt. *Zastosowanie konopi i kannabinoidów*, w którym zostały omówione możliwości wielorakich zastosowań *Cannabis sativa* w budownictwie, przemyśle spożywczym i odzieżowym oraz w medycynie. O współczesnym, globalnym zainteresowaniu uprawami i wykorzystaniu konopi, poza względami ekologicznymi, przesądzają: wielość odmian, niewielkie wymagania glebowe, znajomość technologii i opłacalność upraw, a także zmieniające się prawodawstwo umożliwiające coraz szersze zastosowania w terapii wielu chorób, m.in. w leczeniu skutków stresu pourazowego u pacjentów z ciężkim przebiegiem COVID 19.

Sugestie o konieczności wykorzystania wielowiekowych doświadczeń etnofarmakologii w zakresie poszukiwania i identyfikacji substancji aktywnych prozdrowotnie w roślinach zielarskich formułował prof. Antoni Szumny w wykładzie *Wybrane problemy badań chromatograficznych surowców zielarskich*. Według autora współczesne metodologie analityczne realizowane z wykorzystaniem innowacyjnych technik i aparatury badawczej często są nakierowane na potwierdzenie przyjętych a priori tez, a nie krytycznym i twórczym działaniem poznawczym, uwzględniającym wielowiekowe doświadczenia terapii surowcami pochodzenia roślinnego.

Trwająca już ponad rok pandemia sprawiła, że wirusy, ze szczególnym naciskiem na koronawirusa, były obecne niemal we wszystkich wystąpieniach konferencyjnych. Uczestnicy konferencji bardzo dobrze przyjęli wykład prof. Anny Goździckiej-Józefiak *Natura koronawirusów*, w którym autorka omówiła etiologię koronawirusów, mechanizmy zakażeń, a także obecne na rynku medycznym szczepionki RNA. Z oczywistych względów duże

zainteresowanie budziły referaty poświęcone możliwościom wykorzystania ziół zarówno w terapii zakażeń wirusowych, jak i ziół o działaniu immunostymulującym. Można z przekonaniem stwierdzić, że wykłady prof. Ilony Kaczmarczyk-Sedlak, *Możliwości farmakoterapii COVID-19*, prof. Ewy Stachowskiej, *Mikrobiom, Covid 19 a zdrowie mózgu*, dr hab. Grażyny Zawiaślak, *Rola ziół w profilaktyce i łagodzeniu infekcji*, dra Henryka Różańskiego, *Surowce zielarskie immunostymulujące objęte przez Farmakopeę Polską XI i Farmakopeę Szwajcarską XI*, dr med. Doroty Szumny, *Naturalne środki stosowane w okulistyce*, lek. med. Krzysztofa Błechy, *Naturalne sposoby obrony przed COVID 19 i innymi infekcjami wirusowymi* odpowiadały oczekiwaniom uczestników.

Interesujące refleksje na temat wpływu diety na zdrowie, w oparciu o wyniki wieloletnich badań prowadzonych w Uniwersytetach Przyrodniczym i Medycznym we Wrocławiu, przedstawił prof. Tadeusz Trziszka. W badaniach wykazano, że zarówno preparaty uzyskiwane z jaj kurzych, jak i jaja spożywane z zachowaniem płynnego żółtka w obróbce termicznej mają znaczenie w leczeniu nadciśnienia, terapii schorzeń centralnego układu nerwowego, w tym choroby Alzheimera, a także depresji i miażdżycy. Tytuł wykładu *Jaja jako najdoskonalsze źródło biopreparatów chroniących człowieka przed unicestwieniem cywilizacyjnym w pełni oddaje nadzieje związane z tym rodzajem żywności funkcjonalnej*. Uczony podzielił się również osobistymi doświadczeniami w stosowaniu diety bogatej w jaja kurze i jej wpływem na poziom cholesterolu.

Osobną grupę wystąpień stanowiły wykłady, w których autorzy omówili rośliny uprawowe i występujące w stanie naturalnym o istotnym oddziaływaniu profilaktycznym i terapeutycznym: prof. Barbara Sawicka przedstawiła wykład, opracowany wspólnie z dr inż. Dominiką Skibą, na temat *Leczniczego wykorzystania słonecznika bulwiastego – Helianthus tuberosus*, a mgr Damian Maksimowski, przygotowany pod opieką naukową dr hab. Macieja Oziembłowskiego referat na temat *Zawartości kwasu chlorogenowego w naparach i wyciągach z kwiatów czarnego bzu (Sambucus nigra L.)*.

Szeroką refleksję na temat kondycji zdrowotnej człowieka funkcjonującego we współczesnym świecie, wyprowadzoną z koncepcji filozoficznych, antropologicznych i psychologicznych przedstawił uczestnikom konferencji dr med. Józef Forgacz w rozważaniu zatytułowanym *Cienie na ścianie, czyli jaskinia Platona*. Były dyrektor Dolnośląskiego Centrum Onkologii wskazał negatywne emocje, stres i społeczne wyobcowanie jako najważniejsze źródła frustracji prowadzące do najgroźniejszych chorób cywilizacyjnych. Pewnym remedium, oprócz wychowania, psychoterapii i racjonalnego radzenia ze stresem, mogą

być coraz lepiej badane rośliny adaptogenne, gdyż, jak podsumował, *sama przyroda dostarcza nam surowców do tonizacji reakcji i przystosowania do trudnych warunków zewnętrznych.*

Prezentacja *Nietoperze, prawdziwki i marsylie – jadalne rośliny, grzyby i zwierzęta na targu w Luangprabang w Laosie* będąca wynikiem wieloletniego międzynarodowego programu badawczego, przedstawiona przez dra hab. n. biol. Łukasza Łuczaja, skłaniała do refleksji na temat kulturowych różnic w wykorzystaniu zwierząt i roślin jako pokarmu dla ludzi.

Podsumowując przebieg obrad konferencji można z przekonaniem stwierdzić, że przyjęta przez organizatorów koncepcja organizowania wielośrodowiskowego spotkania badaczy roślin zielarskich oraz możliwości wykorzystania ich jako komponentów leków oraz żywności funkcjonalnej spotyka się z dużym zainteresowaniem pracowników prowadzących takie badania, praktyków fitoterapii, producentów oraz przedstawicieli mediów. Organizatorzy mają nadzieję na kontynuowanie spotkań z udziałem młodych pracowników nauki podejmujących badania roślin leczniczych, a także plantatorów ziół, producentów leków naturalnych i żywności funkcjonalnej. Autorów, współpracowników i czytelników *Herbalismu* zapraszamy do udziału w kolejnej edycji konferencji zaplanowanej na maj 2022 roku.